

Grammatica Celtica

Band II

Johann Kaspar Zeuß

Herausgegeben von Jost Gippert

Reprographischer Nachdruck der Ausgabe Berlin 1871

Bibliografische Information Der Deutschen Nationalbibliothek
Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in
der Deutschen Nationalbibliografie;
detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über:
<http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

©2015 Verlag J.H. Röll GmbH, Dettelbach

Alle Rechte vorbehalten.

Vervielfältigungen aller Art, auch auszugsweise,
bedürfen der Zustimmung des Verlages.

Gedruckt auf chlorfreiem, alterungsbeständigem Papier.

Printed in Germany

ISBN: 978-3-89754-343-0

LIBER QUARTUS.

DE PARTICULIS.

Nomine particularum comprehenduntur tam voculae flexionis expertes, sive primitivae sunt vel originis obscurae, sive ex aliis orationis partibus praesertim nomine derivantur, quam formulae idem agentes, ut aliis vocibus additae varias relationes, quae illis earumque flexionibus significari non possunt, accuratiore modo indicent et suppleant. Hae igitur particulae vel formulae earum vice fungentes, praestantiorum praesertim partium orationis, nominis et verbi, comites, cum varia agant, aut accuratius describant ceteras voces, aut definiant, aut iungant vel disparent, aut affirmant, negent etc., singulis capitibus describendae sunt secundum codicum nostrorum et monumentorum vetustiorum auctoritatem.

CAPUT PRIMUM.

De adverbis.

Adverbia, quae adduntur verbis ut adiectiva substantivis, praeter quaedam primitiva ex adiectivis plerumque sunt derivata in propriam pro hoc munere formam. Adiciuntur tamen itidem ad verbum (rarius ad adiectivum vel adverbium alterum) formulae quaedam, in quibus continentur substantiva, pronomina, praepositiones. Hae igitur formae formulaeque in hoc capite sunt enumerandae.

I. Adverbia hibernica.

1. Adiectivorum forma adverbialis est dativi vel ablativi, generis neutri, nisi malis subintellegere subst. *cruth* (modus),* cum formis articuli huius casus nudis, non comite praepositione ulla. Id quod patet ex his exemplis: *inbiucc* (paulum) Sg. 39^a. *inbiucc* (gl. paulatim) Sg. 12^b. *inbiuc iarum* (gl. paulo post; adi. *becc*, *bec*, parvus, paulus) Ml. 19^b. *indechenéul* (bigenere, communiter) Sg. 203^a. *innephdíliús* (gl. improprie; adi. *díles*, proprius) Ml. 28^d. *intanísiv* (gl. secundum, adv.; adi. *tánise*, secundus, p. 309) Sg. 213^a. *indimdu* (gl. passim; adi. *imde*, abundans, p. 63) Ml. 35^b. *inchotarsnu* (gl. e contrario) Sg. 17^b. Alia, in quibus casus adiectivi terminatione non distinguatur, sed forma articuli IND ante vocales, liquidas: *is indíl asferr iudeus* (gl. quid amplius Iudaeo est? multum per omnem modum; i. e. est multo melior Iudaeus, *ind-il*, *il* multus) Wb. 2^a. *inderdaire* (gl. vulgo) Ml. 54r. *indoa* (gl. minus; cf. *oa* p. 277) Cr. 33^b. *indoll* (gl. ultra, nihil faciens; cf. praep. *ol*) Sg. 220^a. *indadbol* (gl. per ecastor scitus, per pro valde, Pr. 14, 3, 26) Sg. 217^b. *indemilt* (gl. moleste; leg. *indécmilt*?) Ml. 36^d. *indandgid* (gl. nequiter; cf. 31^a: *andgaid*, *angaid*, nequam) Ml. 28^a. *indinrice* (gl. digne; mox *inrice*, dignus) Wb. 7^b. *indutmall* (gl. inordinate; adi. *utmall*, instabilis, Sg. 4^b) Wb. 26^b. *indinidleán* (gl. clanculum; mox adi. *indíl*, gl. clandestinus) Sg. 222^a. *indichtarchu* (gl. inferius; *ichtar*, inferior pars, unde adi. *ichtarach*) Ml. 24^d. *indlaigiú* (gl. minus) 35^e. *indluindiu* (gl. commotius) 32^d. *indremdédenach* (gl. praepostere) Sg. 212^a. IN: *innár*, *innór* (gl. admodum, supra modum) Wb. Sg. fq. *innár*, *innar* (gl. adeo) Sg. 8^a. 39^a. *immou* (gl. magis) Ml. 22^e. *inmaam* (gl. primum; i. e. maxime) Wb. 1^e. *inmenicc* (frequenter), *inneincán* (gl. saepiuscule) Sg. 21^b. 46^a. *inmedón*, *immedón* (intra) Wb. Sg. *intacmaingthech* (gl. fortuito) Sg. 29^a. *indoich* (probabili modo, fortasse) Wb. 18^a. *cid indemin* (gl. iam quidem omnino) 9^e. *inchian riam* (gl. longe ante; adi. *cian* p. 17) Ml. 33^e. *ní buncian riam* (gl. non multo ante) 32^b. *incho-mocus* (gl. fere, gl. iuxta) Sg. 188^a. 197^a. *infrecídirc* (praesens; rectius *indfrecídirc*) Wb. 17^b. INT ante *s*: *nintsain* (gl. non aliter; adi. *sáin*, diversus) Sg. 9^b. *intsoer* (gl. libere; adi. *sóir*, *sóer*) Ml. 31^b. *intserbu* (gl. amarius) 24^e.

Interdum invenitur singularis ablativi forma (p. 231) terminata *-ith*, *-id*, praesertim adiectivorum in *-de*, *-te* exeuntium: *intropdaid* (gl. τροπικῶς) Ml. 16r. *inmetafordid* (gl. μεταφορικῶς) 44r. *inbastaíd* (gl. letaliter) 46r. *inchenadid* (gl. absque) Sg. 213^b. *indóindid*, *indóendaíd* (gl. semel, gl. singulativum; *óinde*, singularis) Ml. 29^a. 34^a. Sg. 71^b. *cidso indhuatad* (quamvis raro) Sg. 137^b. *inchorpdid* (corporaliter) Wb. 27^a. *inbéstaíd* (gl. forte) Sg. 12^b. *ní intuasailéthid* (gl. non absolute) Ml. 32^d. *inchechtartid* (gl. utrobique) Cr. 36^e. *indsechtardid* (gl. extra) Sg. 213^b. *indoracdid* (gl. dorice) 204^b. *inchuartaigthith* (gl. circum)

* Pronominis *aile* dativus cum subst. *cruth* sine articulo invenitur in Sg. 58^b: *nach cruth ailiu* (aliter; ad verbum: aliquo alio modo; cf. p. 361). Cum articulo dativi formula *inchruth*: *inchruth-sin*, *inchrudsín* (hoc modo; cf. p. 354) Wb. fq. *isinchruthsin bimmi nóibni* (hoc modo erimus sancti nos) Wb. 3^d. *inchruth hí thall* (illo modo) 26^b. *indinrice nóibaib .i. inchruth ascoir et asinrice scís* (gl. eam suscipiatis digne sanctis) 7^b.

218^b. *indaicnetid* (gl. naturaliter; *aicneta*, naturalis, e subst. *aicned*, natura) 211^b. *incomparitit* (gl. comparative) 44^a.

Formula adverbialis adiectivi, quae hodie praecipue adhibetur, cum praep. *con* (hib. hod. *go*, gael. *gu*) rarior est: *hore predchas commaithe et comalnas insosc.* (gl. salutate Ampliatum dilectum mihi in domino; i. e. quia praedicat bene et implet evangelium) Wb. 7^b. *doberam armenmain colleir* (applicamus mentem nostram industrie; cf. adi. *léir* p. 275, et praep. *con* p. 640) Ml. 21^a.

2. Substantivorum formae et formulae adverbiales eadem esse solent quae adiectivorum. Ut subst. *dia* (dies) in formula usitata *indiu* (hodie) Wb. Sg. Tr. 110. *tegdais adchondarc indiu* (domum vidi hodie) Ml. carm. 2. *dam fil hindiu* (extat hodie quoque) Sg. 178^a; item *innocht*, *innocht* (hac nocte): *adcondarc alaill innocht* (vidi aliud hac nocte) Ml. carm. 1. *isacher ingáith innocht* (est acer ventus hac nocte) in versiculo cod. Sg. 112 marg. (cf. lib. VI. cap. 2, de constructione poëtica). *satharn casc innocht* (sabbatum paschatis hac nocte), *feil brenain innocht frídardain* (festum Brenani hac nocte die Iovis)* inter notationes marginales Mariani Scoti abbatis nocte scribentis in codice Paulino Vindobonensi ap. Denis., Codd. ms. biblioth. Vindob. vol. 1. pars 1, col. 130; non differunt ab his nisi addito pronomine *inchruthso* (hoc modo), *infectso*, *infectsa* (hac vice, nunc; iuxta quam *infectso* in forma accusativi, p. 212) fq. *indusín* (gl. eo) Ml. 52r. — Ablativi forma diversa a dativo *indórsa* (hac hora, nunc): *dobéer desemmrecht dúib indorsa* (dabo exemplum vobis nunc) Wb. 12^c. Addo alia: *indhé* (heri: *cid indhé*, gl. heri saltem; cf. *déthenachde*, gl. hesternus, Sg. 38^a) Sg. 148^a. *intremdid* (gl. postridie) 66^a. *indeolíd* (gl. gratis; subst. *deolíd*, gratia, Wb. 2^c) Wb. 26^b. *indemm* (gl. quippe; ortum, ut videtur, ex *indannim*, germ. *nämlich*) Sg. 9^a. *indáirmith* (gl. summatim) 27^a. *inchobaid* (gl. concinenter) Ml. 14^a. Forma curtata (ord. post., ser. IV., pp. 265. 267) forsitan supponenda sit in his: *inmade*, *inmade* (gl. sine causa) Wb. 19^b. 19^d. *indimmdae* (gl. examussim) Sg. 26^a.

Possit hib. *in* comes adverbii comparata cum particula cambr. *in*, *yn*, indice ipsa quoque adverbii, haberi praepositio propria postulans dativum. Mili quidem hib. *in* nihil est nisi articulus; vix enim poterat deesse praepositio, facile omitti articulus, id quod saepius fit in forma adverbiali tam adiectivorum quam substantivorum, ut dativum nudum nec praep. *do*, quae dativo addi solet, aut alia ulla comitetur nec articulus. Exempla: *todochai. gair biuc iartain* (gl. paulopostfuturum; i. e. futurum propinquum paulo post; supra *inbiuc*) Sg. 147^a. *fortachtan dé tanaic talmaidiu doib* (auxilii dei quod venit subito iis) Ml. 35^a. *isdíriug dúib cretem do am. sodain* (gl. recte pateremini) Wb. 17^b. *isdíriuch andechor deg cinte persana* (gl. rectissime finit personas, pron.) Sg. 197^a. *adbol baithigim* (gl. effutio, i. e. valde f.; supra *indadbol*) 56^b. *nondaberthar aithírriuch indoiri* (ferri eos denuo in servitutum; *aitherrech*, variatio, Ml. 52r) Ml. 49r. *nomferat dom aithírriuch* (dare rursus, reddere me mihi) 22^d. *dia adchumtuch aithírriuch* (ad id, templum, restituendum denuo) Tr. 80. *dubbert segene oither-roch aidacht dúad* (Seg. dedit rursus testamentum Aedo) Tir. 15. *adbeir forn-airchinnech féisne tossuch* (gl. primus Moyses dicit; i. e. dux vester ipse pri-

* cf. *isi dardóen ríafél petair* (est haec dies Iovis ante festum Petri) in annotatione scriptoris codicis Mariani Scoti chronographi ap. Pertz. 7, 841, hib. hod. *dia-dardóim*, gael. *diardóim*, *dírdóim*.